

הַלְבוֹת שַׁבַּת פֶּרֶק ג

א. מִתֵּר לְהִתְחִיל בַּמִּלָּאכָה מֵעֶרֶב שַׁבַּת, אִף עַל פִּי שֶׁהִיא נִגְמָרֶת מֵאֻלֶּיָּה בַשַּׁבָּת: שְׁלֹא נֶאֱסָר עָלֵינוּ, אֲלֵא לַעֲשׂוֹת מִלָּאכָה בְּעֶצְמוֹ שְׁלִיּוֹם; אֲבָל שֶׁתַּעֲשֶׂה הַמִּלָּאכָה מֵעֶצְמָהּ בַשַּׁבָּת, מִתֵּר לָנוּ לְהִנּוֹת בָּמָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בַשַּׁבָּת מֵאֻלֵּיו.

ב. פִּיֶּצֶד: פּוֹתְקִין מִים לַגָּנָה עֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשֻׁכָה, וְהִיא מִתְמַלָּאָה וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כָּלוּ. וּמִנִּיחִין מִגָּמָר תַּחַת הַכְּלִים, וְהֵן מִתְגַּמְרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה. וּמִנִּיחִים קִלּוֹר עַל גְּבִי הָעֵין, וְאַסְפְּלוּנִית עַל גְּבִי הַמָּכָה, וּמִתְרַפִּין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה. וְשׁוֹרִין דִּיּוֹ וְסִמְמָנִין עִם חֲשֻׁכָה, וְהֵן נִשְׂרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה. וְנוֹתְנִין צֶמֶר לַיּוֹרָה, וְאוֹנִין שְׁלִפְשֶׁתָן לַתַּנּוּר, וְהֵם מִשְׁתַּנִּין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה. וּפּוֹרְסִין מְצוּדוֹת לַחֲיָה וְלַעֲוֹפוֹת וְלַדְּגִים עִם חֲשֻׁכָה, וְהֵן צָדִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה. וְטוֹעֲנִין בְּקוֹרֶת בֵּית הַבַּד וּבַעֲגוּלֵי הַגֵּת עִם חֲשֻׁכָה, וְהַמְשָׁקִין זָבִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה. וּמִדְּלִיקִין אֶת הַנֵּר אוֹ אֶת הַמְדוּרָה מִבְּעֶרֶב, וְהִיא דוֹלֶקֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה.

ג. מִנִּיחִין קִדְרָה עַל גְּבִי הָאֵשׁ, אוֹ בִּשָּׂר בַּתַּנּוּר אוֹ עַל גְּבִי גַחְלִים, וְהֵן מִתְבַּשְּׁלִים וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כָּלָה, וְאוֹכְלִין אוֹתָן בַשַּׁבָּת. וַיֵּשׁ בְּדָבָר זֶה, דְּרָכִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין גְּזָרָה, שְׁמָא יַחְתָּה בַּגַּחְלִים בַשַּׁבָּת.

ד. פִּיֶּצֶד: תִּבְשִׁיל שְׁלֹא בָשַׁל כָּל צֶרֶכוֹ, וְחָמִין שְׁלֹא הוֹחֲמוּ כָּל צֶרֶכָן, אוֹ תִבְשִׁיל שֶׁבָשַׁל כָּל צֶרֶכוֹ וְכָל זְמַן שֶׁמִּצְטָמֵק הוּא יִפָּה לוֹ אִין מִשְׁהִין אוֹתוֹ עַל גְּבִי הָאֵשׁ בַשַּׁבָּת, אִף עַל פִּי שֶׁהֵנַח מִבְּעוֹד יוֹם: גְּזָרָה שְׁמָא יַחְתָּה בַּגַּחְלִים כְּדִי לְהַשְׁלִים בְּשׁוּלוֹ, אוֹ כְּדִי לְצַמְקוֹ. לְפִיכָךְ אִם גִּרָף הָאֵשׁ, אוֹ שֶׁכֶּסֶה אֵשׁ הַפִּירָה בְּאַפֵּר אוֹ בְּנִעֲרַת הַפֶּשֶׁתָן הַדָּקָה, אוֹ שֶׁעֲמָמוּ הַגַּחְלִים שֶׁהָרִי הֵן כְּמִכְסוֹת בְּאַפֵּר, אוֹ שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּקֶשׁ אוֹ בַּגְּבִיָּה אוֹ בַּגְּלִיל בְּהִמָּה דָּקָה שֶׁהָרִי אִין שֵׁם גַּחְלִים בּוֹעֲרוֹת הָרִי זֶה, מִתֵּר לַעֲשׂוֹת עָלֶיהָ: שֶׁהָרִי הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה הַתִּבְשִׁיל, וְאִין גּוֹזְרִין שְׁמָא יַחְתָּה בָּאֵשׁ.

ה. בָּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּפִירָה שֶׁהִבְלָה מוֹעֵט. אֲבָל הַתַּנּוּר אִף עַל פִּי שֶׁגִּרָף הָאֵשׁ, אוֹ חָפָה בְּאַפֵּר, אוֹ שֶׁהִסִּיקוּהוּ בְּקֶשׁ אוֹ בַּגְּבִיָּה אִין מִשְׁהִין בְּתוֹכוֹ, וְלֹא עַל גְּבִיו, וְלֹא סוּמְכִין לוֹ תִבְשִׁיל שְׁלֹא בָשַׁל כָּל צֶרֶכוֹ, אוֹ שֶׁבָשַׁל כָּל צֶרֶכוֹ וּמִצְטָמֵק וַיִּפָּה לוֹ: הוֹאִיל וְהִבְלוּ חֵם בְּיוֹתֵר, אִינוּ מְסִיחַ דַּעְתּוֹ; וְחוֹשְׁשִׁים שְׁמָא יַחְתָּה בְּזוֹ הָאֵשׁ הַמְּעוּטָה, אִף עַל פִּי שֶׁהִיא אֵשׁ קֶשׁ וּגְבִיָּה אוֹ מִכְסָה.

ו. וְלָמָּה אָסְרוּ לַעֲשׂוֹת בַּתַּנּוּר, אִף עַל פִּי שֶׁגִּרָף מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹרָף אִינוּ גּוֹרָף אֲלֵא רֵב הָאֵשׁ וְעֶצְמָהּ, וְאִי אִפְשָׁר לְגִרָף כָּל הָאֵשׁ עַד שֶׁלֹא תִשָּׂאֵר נִיצוּצָה אַחַת; וּמִפְּנֵי שֶׁהִבְלוּ חֵם, שְׁמָא יַחְתָּה כְּדִי לְנַעַר הַנִּיצוּצוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת.

ז. הַכֶּפֶחַ הִבְלוּ רֵב מִהֶבֶל הַפִּירָה, וּמוֹעֵט מִהֶבֶל הַתַּנּוּר. לְפִיכָךְ אִם הִסִּיקוּ בַּגֶּפֶת אוֹ בַּעֲצִים הָרִי הוּא כַּתַּנּוּר, וְאִין מִשְׁהִין בְּתוֹכוֹ וְלֹא עַל גְּבִיו, וְלֹא סוּמְכִין לוֹ תִבְשִׁיל שְׁלֹא בָשַׁל כָּל צֶרֶכוֹ, אוֹ מִצְטָמֵק וַיִּפָּה לוֹ: אִף עַל פִּי שֶׁגִּרָף, אוֹ כֶּסֶה בְּאַפֵּר. וְאִם הִסִּיקוּהוּ בְּקֶשׁ אוֹ בַּגְּבִיָּה הָרִי הוּא כַּפִּירָה שֶׁהִסְקָה בְּקֶשׁ וּבַגְּבִיָּה, וּמִשְׁהִין עָלָיו. וּמִתֵּר לְסַמֵּךְ לַפִּירָה מִבְּעֶרֶב, אִף עַל פִּי

שְׁאִינָה גְרוּפָה. וְאִיזוֹ הִיא כִּירָה, וְאִיזָה הוּא כֶּפֶח כִּירָה, מְקוֹם שְׁפִיתָת שְׁתֵּי קִדְרוֹת; וְכֶפֶח, מְקוֹם שְׁפִיתָת קִדְרָה אַחַת.

ח. תִּבְשִׁיל חֵי שְׁלֹא בָשַׁל כָּלָל, אוֹ שְׁבִשַׁל כָּל צָרְכוֹ וּמִצְטָמֵק וְרַע לוֹ מִתֵּר לְשִׁהוּתוֹ עַל גְּבִי הָאֵשׁ, בֵּין בְּכִירָה וְכֶפֶח בֵּין בְּתֵנּוֹר. וְכֵן תִּבְשִׁיל שְׁבִשַׁל וְלֹא בָשַׁל כָּל צָרְכוֹ, אוֹ בָשַׁל כָּל צָרְכוֹ וּמִצְטָמֵק וַיִּפֶּה לוֹ אִם הִשְׁלִיךְ לְתוֹכוֹ אֶבֶר חֵי סָמוּךְ לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, נַעֲשֶׂה הַכֹּל כְּתִבְשִׁיל חֵי; וּמִתֵּר לְשִׁהוּתוֹ עַל הָאֵשׁ, אֵף עַל פִּי שְׁלֹא גֵרָף וְלֹא כֶסֶה, מִפְּנֵי שֶׁכֶּבֶד הַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ, וְאִינוּ בָּא לַחֲתוֹת בְּגָחִלִּים.

ט. כָּל תִּבְשִׁיל שְׁאִסוּר לְשִׁהוּתוֹ אִם עָבַר וְשָׁהָה אוֹתוֹ אִסוּר לֹאֲכָלוֹ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת, וַיִּמָּתִין בְּכַדִּי שְׁיַעֲשֶׂה. וְאִם שָׁכַחוּ אִם תִּבְשִׁיל שְׁלֹא בָשַׁל כָּל צָרְכוֹ הוּא, אִסוּר עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת; וְאִם תִּבְשִׁיל שְׁבִשַׁל כָּל צָרְכוֹ הוּא וּמִצְטָמֵק וַיִּפֶּה לוֹ, מִתֵּר לֹאֲכָלוֹ בַּשַּׁבָּת.

י. כָּל שֶׁמִּתֵּר לְשִׁהוּתוֹ עַל גְּבִי הָאֵשׁ כְּשֶׁנוּטְלִים אוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת, אִסוּר לְהַחֲזִירוֹ לְמִקְוָמוֹ. וְאִין מַחֲזִירִין לְעוֹלָם, אֲלֹא עַל גְּבִי כִירָה גְרוּפָה, אוֹ מְכֶסֶה, אוֹ בְּכִירָה וְכֶפֶח שֶׁהִסְקוּ בְּקֶשׁ וּגְבָבָה; וְהוּא, שְׁלֹא הֵנִיחַ הַקִּדְרָה עַל גְּבִי קֶרֶקֶע; אֲבָל מִשִּׁהֲנִיחָה עַל גְּבִי הַקֶּרֶקֶע, אִין מַחֲזִירִין אוֹתָהּ, וְאִפְלוּ עַל גְּבִי גְרוּפָה, אוֹ מְכֶסֶה. וְאִין מַחֲזִירִין לְתֵנּוֹר וְלֹא לְכֶפֶח, שֶׁהִסְקוּ בְּגַפְתָּ אוֹ בְּעֵצִים, אֵף עַל פִּי שֶׁגֵּרָף אוֹ כֶסֶה, מִפְּנֵי שֶׁהִבְלִן חֵם בְּיוֹתֵר. וְכָל שְׁאִין מַחֲזִירִין עָלָיו, אִין סוֹמְכִין לוֹ בַּשַּׁבָּת.

יא. אִסוּר לְהַכְנִיס מִגְרָפָה לְקִדְרָה, וְהִיא עַל הָאֵשׁ, לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת: מִפְּנֵי שֶׁמֶגֶס בָּהּ, וְזֶה מִצְרָפֵי הַבִּשּׁוּל הוּא; וְנִמְצָא כְּמִבְשִׁיל בַּשַּׁבָּת. וּמִתֵּר לְהַחֲזִיר מִכִּירָה לְכִירָה, אִפְלוּ מִכִּירָה שֶׁהִבְלָה מוֹעֵט לְכִירָה שֶׁהִבְלָה מִרְפָּה; אֲבָל לֹא מִכִּירָה לְטְמִינָה, וְלֹא מִטְמִינָה לְכִירָה.

יב. לֹא יִמְלֹא אָדָם קִדְרָה עֲסָסִיּוֹת וְתִרְמוּסִין, אוֹ חֲבִית שְׁלָמִים, וַיִּתֵּן לְתוֹךְ הַתֵּנּוֹר עָרֵב שַׁבָּת עִם חֲשֻׁכָה, וַיִּשְׁהָה אוֹתָן שְׁאֵלוֹ וְכִיּוֹצָא בָהֶן, אֵף עַל פִּי שְׁלֹא בָשְׁלוּ כָּל עֵיקָר, כְּתִבְשִׁיל שְׁלֹא בָשַׁל כָּל צָרְכוֹ הֵן, מִפְּנֵי שְׁאִינָן צְרִיכִים בִּשּׁוּל הָרַבָּה; וַדַּעְתּוֹ עָלֵיהֶן לֹאֲכָלֵן לְאַלְתֵּר, וּלְפִיכֶךָ אִסוּר לְשִׁהוּתָן בְּתֵנּוֹר. וְאִם עָבַר וְשָׁהָה אִסוּרִין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת, וַיִּמָּתִין בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ.

יג. תֵּנּוֹר שֶׁנָּתַן לְתוֹכוֹ בֶּשֶׁר מִבְּעוֹד יוֹם, וְשָׁהָה אוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת אִם בֶּשֶׁר גָּדִי הוּא וְכִיּוֹצָא בּוֹ, מִתֵּר, שְׁאִם יַחֲתֶה בְּגָחִלִּים, יִתְחַרֵּךְ הַבֶּשֶׁר שְׁאִינוּ צָרִיךְ אֲלֵא חֲמִימוֹת הָאֵשׁ בְּלֶבֶד; וְאִם בֶּשֶׁר עֶז אוֹ שׁוֹר הוּא, אִסוּר, שְׁמָא יַחֲתֶה בְּגָחִלִּים, לְבִשְׁלוֹ. וְאִם טָח פִּי הַתֵּנּוֹר בְּטִיט, מִתֵּר שְׁאִם בָּא לְפָתַח הַתֵּנּוֹר וּלְחַתּוֹת, תִּכְנֶס הָרוּחַ, וַיִּתְקַשֶּׂה הַבֶּשֶׁר וַיִּפְסַד, וַיִּצְטַן הַתֵּנּוֹר.

יד. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁהָרוּחַ מִפְּסַדֵּת אוֹתוֹ, אִין גּוֹזְרִין עָלָיו שְׁמָא יִגְלָהוּ וַיַּחֲתֶה; וּמִפְּנֵי זֶה נוֹתְנִין אוֹנִין שְׁלֹפְשֶׁתָן לְתוֹךְ הַתֵּנּוֹר עִם חֲשֻׁכָה, שְׁאִם גָּלָהוּ יִפְסַד.

טו. נָתַן גָּדִי שְׁלָם לְתוֹךְ הַתֵּנּוֹר הָרִי זֶה כְּבֶשֶׁר הָעֶז אוֹ בֶּשֶׁר שׁוֹר, וְאִסוּר לְשִׁהוּתוֹ, שְׁמָא יַחֲתֶה בְּגָחִלִּים: אֲלֹא אִם כֵּן טָח הַתֵּנּוֹר. וּמִתֵּר לְשַׁלְּשֵׁל כְּבֶשׂ הַפֶּסֶח לְתֵנּוֹר עִם חֲשֻׁכָה, אֵף עַל פִּי שְׁאִינוּ טָח, מִפְּנֵי שֶׁבִנִּי חֲבוּרָה, זְרִיזִים הֵן.

טז. אין צולין בשר בצל וביצה על גבי האש אלא כדי שיצלו מבעוד יום, ויהיו ראויין לאכילה. ואם נשארו אחר כן על האש בשבת, עד שיצלו הרבה מטר, מפני שהן כמצטמק ורע לו: שאם חתה יחרף אותן, שעל גוף האש הם. ומפני זה מניחין המגמר תחת הפלים עם חשכה שאם חתה בגחלים, ישרף המגמר ויעשן הפלים.

יז. הא למדת, שכל דבר שאנו אוסרין בענין זה, אינו אסור משום שהוא נעשה בשבת; אלא גזרה, שמא יחתה בגחלים. לפיכך אין נותנין צמר ליורה, אלא אם כן היתה עקורה מעל האש שמא יחתה בגחלים: והוא, שיהיה פיה טח בטיט שמא יגס בה, משחשכה.

יח. אין נותנין את הפת בתנור עם חשכה, ולא חררה על גבי הגחלים אלא כדי שיקרמו פנים שאינן מדבקים בתנור או באש. ואם נשארו אחר כן, עד שיגמר אפיתן מטר: שאם יחתה, יפסיד אותן. ואם נתן סמוך לחשכה, וחשכה ועדין לא קרמו פניה אם במזיד אסור לאכל מהן עד מוצאי שבת, וימתיך בכדי שיעשו. ואם בשוגג מטר לו לרדות ממנה מזון שלוש סעודות, בשבת; וכשהוא רודה לא ירדה במרדה בדרך שהוא עושה בחל, אלא בסכין וכיוצא בה.

יט. עושה אדם מדורה מכל דבר שירצה, בין על גבי קרקע בין על גבי מנורה, ומדליקה מבעוד יום, ומשתמש לאורה או מתחמם כנגדה בשבת. וצריך שידליק רב המדורה קדם חשכה, עד שתהא שלהבת עולה מאליה קדם השבת; ואם לא הדליק רבה, אסור להנות בה בשבת גזרה, שמא יחתה בה ויניד העצים כדי שתעלה השלהבת. ואם הדליק עץ יחיד, צריך להדליק רב עביו ורב הקפו מבעוד יום.

כ. במה דברים אמורים, בגבולין; אבל במקדש, מאחיזין את האור בעצים במדורת בית המוקד עם חשכה, ואין חוששין שמא יחתה, שהכוהנים זריזין הן.

כא. היתה מדורה שלקנים, או שלגרענין אינו צריך להדליק הרב; אלא כיון שהתחיל בה האש קדם השבת, מטר להשתמש בה, מפני שהאש נתלית בהן במהרה, ואינו צריך לחתות. לפיכך אם אגד הקנים, או הניח הגרענין בחותלות הרי הן כעצים, וצריך שתעלה בהן השלהבת מאליה קדם השבת.

כב. מדורה שלזפת, או שלגפרית, או שלרובב, או שלקירה, או שלקש, או שלגבבה אינו צריך להדליק רבה קדם השבת, מפני שהאש מדלקת אותם במהרה.

הלכות שבת פרק ד

א. יש דברים שאם טמן בהן התבשיל, הוא מתחמם ומוסיפין בבשולו כעין האש כגון זפת, וזבל, ומלח, וסיד, וחול, או זוגין ומוכין ועשבים בזמן ששלשתן לחים ואפלו מחמת עצמן; ודברים אלו, נקראין דבר המוסיף. ויש דברים שאם טמן בהן התבשיל, ישאר בחמימותו בלבד, ואינן מוסיפין לו בשול, אלא מונעין אותו מלהצטנן כגון זוגין ומוכין ועשבים יבשין,

ובכסות, ופרות, וכנפי יונה, ונערת הפשתן, ונסרת חרשים, ושלחין, וגזי צמר; ודברים אלו, נקראין דבר שאינו מוסיף.

ב. מן הדין היה, שטומנין בדבר המוסיף מבעוד יום, וישאר התבשיל טמון בשבת, שהרי משהין על גבי האש בשבת. אבל אסרו חכמים להטמין בדבר המוסיף, מבעוד יום: גזרה, שמא תרתח הקדרה בשבת, ויצטרך לגלותה עד שתנוח הרתיחה, ויחזר ויכסה בשבת; ונמצא טומן בדבר המוסיף בשבת, שהוא אסור. לפיכך מתר לטמן בדבר המוסיף, בין השמשות שסתם קדרות בין השמשות, כבר רתחו ונחו מבעבוען, וכיון שנחו, שוב אינן רותחין.

ג. וכן מן הדין היה, לטמן התבשיל בדבר שאינו מוסיף, בשבת עצמה; אבל אסרו חכמים דבר זה גזרה שמא יטמין ברמץ ויהיה בו ניצוצות שלאש, ונמצא חותה בגחלים; לפיכך אסרו להטמין דבר חם בשבת, ואפלו בדבר שאינו מוסיף.

ד. ספק חשכה ספק לא חשכה, מתר לטמן את דבר חם; ומתר לטמן דבר הצונן בשבת, בדבר שאינו מוסיף, כדי שלא יצטנן ביותר, או כדי שתפוג צנתו. חמין שטמנן מערב שבת, ונתגלו בשבת מתר לכסותן, שהרי אינו מוסיף; ומתר להחליף הפסוי בשבת. כיצד נוטל כסות ומניח כנפי יונה, או נוטל כנפי יונה ומניח הכסות.

ה. פנה התבשיל או המים החמין, מפלי לכלי אחר מתר להטמין הכלי האחר בשבת בדבר שאינו מוסיף, כמו הדבר הצונן: שלא אסרו להטמין בשבת, אלא דבר חם שהוא בכלי ראשון שנתבשל בו; אבל אם פנהו, מתר.

ו. מניחין מחם על גבי מחם בשבת, וקדרה על גבי קדרה, וקדרה על גבי מחם, ומחם על גבי קדרה; וטח פיהם בבצק: לא בשביל שיחמו, אלא בשביל שיעמדו על חמם שלא אסרו אלא להטמין בשבת; אבל להניח כלי חם על גבי כלי חם, כדי שיהיו עומדין בחמימותן מתר. אבל אין מניחין כלי שיש בו דבר צונן, על גבי כלי חם, בשבת שהרי מוליד בו חם בשבת; ואם הניחו, מבערב מתר, ואינו כטומן בדבר המוסיף.

הלכות שבת פרק ה

א. הדלקת נר בשבת אינה רשות, אם רצה מדליק ואם רצה אינו מדליק; ולא מצוה שאינו חייב לרדף אחריה עד שיעשנה, כגון ערובי חצרות או נטילת ידים לאכילה: אלא חובה. ואחד אנשים ואחד נשים, חייבין להיות בביתן נר דלוק בשבת. אפלו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים, ולוקח שמן ומדליק את הנר: שזה בכלל ענג שבת הוא. וחייב לברך קדם הדלקה, אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר שלשבת כדרך שמברך על כל הדברים שהוא חייב בהם מדברי סופרים.

ב. מתר להשתמש לנר השבת: והוא, שלא יהא הדבר צריך עיון הרבה; אבל דבר שצריך לדקדק בראיתו, אסור להבחינו לאור הנר גזרה, שמא יטה.

ג. המדליק צריך להדליק מבעוד יום, קדם שקיעת החמה.

וְנָשִׁים מַצּוֹת עַל דְּבַר זֶה, יוֹתֵר מִן הָאֲנָשִׁים, לְפִי שֶׁהֵן מַצּוֹת בַּבָּתִּים, וְהֵן הַעֲסָקוֹת בַּמְּלָאכָת הַבֵּית; וְאֵף עַל פִּי כֵן, צָרִיךְ הָאִישׁ לְהַזְהִירָן וּלְבַדֵּק אוֹתָן עַל כָּךְ, וּלְאָמֹר לְאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת קֵדֶם שֶׁתַּחֲשֹׁף, הִדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר. סֵפֶק חֲשָׁכָה וְנִכְנָס הַשַּׁבָּת, סֵפֶק לֹא נִכְנָס אֵין מִדְּלִיקִין.

ד. מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה עַד שֶׁיֵּרָאוּ שְׁלוֹשָׁה כּוֹכָבִים בֵּינוֹנִיִּים, הוּא הַזְמָן הַנִּקְרָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּכָל מָקוֹם; וְהוּא סֵפֶק מִן הַיּוֹם, סֵפֶק מִן הַלֵּילָה, וְדָנִין בּוֹ לְהַחֲמִיר, בְּכָל מָקוֹם. וּלְפִיכָךְ אֵין מִדְּלִיקִין בּוֹ; וְהַעוֹשָׁה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שַׁבָּת וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, בְּשׁוּגֵג חַיֵּב חֲטָאת מְכַל מָקוֹם. וְכוֹכָבִים אֵלּוּ לֹא גְדוּלִים הַנִּרְאִים בַּיּוֹם, וְלֹא קִטְנִים שְׂאִין נִרְאִין אֲלֵא בַּלֵּילָה; וּמִשְׁיָרָאוֹ שְׁלוֹשָׁה כּוֹכָבִים אֵלּוּ הַבֵּינוֹנִיִּים, הֵרִי זֶה לֵילָה וְדָאִי.

ה. פְּתִילָה שֶׁמִּדְּלִיקִין בָּהּ לַשַּׁבָּת, אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ מִדְּבַר שֶׁהָאוֹר מְסַכְסַכֵּת בּוֹ כְּגוֹן צֶמֶר, וְשֹׁעָר, וּמָשִׁי, וְצֶמֶר הָאֲרֹז, וּפְשֵׁתָן שֶׁלֹּא נָפֵץ, וְסִיב שֶׁלְדַקָּל, וּמִינֵי הָעֵץ הָרַכִּים, וְכִיּוֹצֵא בָהֶן; אֲלֵא מִדְּבַר שֶׁהָאוֹר נִתְּלִית בּוֹ כְּגוֹן פֶּשֶׁתָּה נְפוּצָה, וּבִגְדֵי שֵׁשׁ, וְצֶמֶר גֶּפֶן, וְכִיּוֹצֵא בָהֶן. וְהַמְדְּלִיק צָרִיךְ שִׁידְלִיק, בְּרַב הַיּוֹצֵא מִן הַפְּתִילָה.

ו. הַכּוֹרֵךְ דְּבַר שֶׁמִּדְּלִיקִין בּוֹ, עַל דְּבַר שְׂאִין מִדְּלִיקִין בּוֹ אִם לְהַעֲבוֹת הַפְּתִילָה כְּדִי לְהוֹסִיף אוֹרָה, אָסוּר; וְאִם לְהַקְשׁוֹת הַפְּתִילָה כְּדִי שֶׁתֵּהָא עוֹמֶדֶת וְלֹא תִשְׁתַּלְשַׁל לְמַטָּה, מֵתֵר.

ז. נוֹתֵנִין גֶּרֶגֶר שֶׁלְמַלַּח וְגָרִיס שֶׁלְפּוֹל עַל פִּי הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כְּדִי שִׁיֵּהָ דוֹלֵק בַּלֵּילִי שַׁבָּת. וְכָל הַפְּתִילוֹת שְׂאִין מִדְּלִיקִין בָּהֶן, עוֹשִׂין מֵהֶן מְדוּרָה בֵּין לְהַתְחַמֵּם כְּנֻגְדָּה, בֵּין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָה, בֵּין עַל גְּבִי מְדוּרָה, בֵּין עַל גְּבִי קֶרֶקַע; וְלֹא אָסוּר אֲלֵא לַעֲשׂוֹתָן פְּתִילָה לְנֵר, בַּלְבָּד.

ח. שֶׁמֶן שֶׁמִּדְּלִיקִין בּוֹ לַשַּׁבָּת, צָרִיךְ שִׁיֵּהָ נִמְשָׁךְ אַחֵר הַפְּתִילָה; אֲבָל שֶׁמֶן שְׂאִין נִמְשָׁכִין אַחֵר הַפְּתִילָה כְּגוֹן זֶפֶת, וְשֹׁעוּה, וְשֶׁמֶן קִיק, וְאַלְיָה, וְחֵלֶב אֵין מִדְּלִיקִין בָּהֶן. וּמִפְּנֵי מַה אֵין מִדְּלִיקִין בַּפְּתִילוֹת שְׂאִין הָאוֹר נִתְּלִית בָּהֶן, וְלֹא בְּשֶׁמֶנִּים שְׂאִין נִמְשָׁכִים אַחֵר הַפְּתִילָה גְּזֵרָה, שֶׁמָּא יִהְיֶה אוֹר הַנֵּר אֶפֶס, וַיִּטָּה אוֹתָהּ, בְּשַׁעֲהָ שִׁישְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָה.

ט. חֵלֶב שֶׁהִתִּיכּוּ, וְקֶרֶבִי דָגִים שֶׁנִּמְוָחוּ נוֹתֵן לְתוֹכָן שֶׁמֶן כָּל שֶׁהוּא, וּמִדְּלִיק; אֲבָל שֶׁמֶן שְׂאִין מִדְּלִיקִין בָּהֶן אֶפֶס עֶרְבָן בְּשֶׁמֶן מִשְׁמָנִים שֶׁמִּדְּלִיקִין בָּהֶן לֹא יִדְלִיק, מִפְּנֵי שְׂאִין נִמְשָׁכִין.

י. אֵין מִדְּלִיקִין בְּעֶטְרָן, מִפְּנֵי שֶׁרִיחוֹ רָע שֶׁמָּא יִנְיַחוּ וַיֵּצֵא, וְחוּבָה עָלָיו לִישֵׁב לְאוֹר הַנֵּר. וְלֹא בְּצִרִי, מִפְּנֵי שֶׁרִיחוֹ טוֹב שֶׁמָּא יִקַּח מִמֶּנּוּ, מִן הַנֵּר; וְעוֹד, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָף. וְלֹא בְּנֶפֶט לָבָן, וְאֶפֶסוֹ בַּחֲל מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָף, וַיִּבּוֹא לִידֵי סִכְנָה.

יא. מֵתֵר לְהַדְלִיק לְכַתְחָלָה, בְּשֹׁאֵר שְׁמָנִים כְּגוֹן שֶׁמֶן צִנּוֹן, וְשֶׁמֶן שִׁמְשִׁין, וְלֶפֶת, וְכָל כִּיּוֹצֵא בָהֶן: אֵין אָסוּר אֲלֵא אֵלּוֹ שְׁמָנוֹ חֲכָמִים, בַּלְבָּד.

יב. לֹא יִתֵּן אָדָם כָּלִי מְנַקֵּב מֵלֹא שֶׁמֶן עַל פִּי הַנֵּר, בְּשִׁבִּיל שִׁיֵּהָ מְנֻטָף, וְלֹא יִמְלֹא קַעֲרָה שֶׁמֶן וַיִּתְּנָהּ בְּצַד הַנֵּר וַיִּתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה לְתוֹכָהּ, בְּשִׁבִּיל שֶׁתֵּהָא שׁוֹאֵבֶת גְּזֵרָה, שֶׁמָּא יִקַּח מִן הַשֶּׁמֶן שֶׁבְּכָלִי: שֶׁהִרִי לֹא נִמָּאס בְּנֵר; וְאָסוּר לְהַנּוֹת בַּשַּׁבָּת מִן הַשֶּׁמֶן שֶׁהִדְלַק בּוֹ, וְאֶפֶסוֹ כְּבָתָה הַנֵּר, וְאֶפֶסוֹ נָטַף מִן הַנֵּר מִפְּנֵי

שהוא מקצה מחמת אסור. ואם חבר הפלי שיש בו השמן אל הנר בסיד, ובחרסית, וכיוצא בהן מתר.

יג. אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו שמן בשבת, שהרי מבטל הפלי מהכנו; ואם נתנו מבעוד יום, מתר. ונותנין כלי תחת הנר בשבת, לקבל ניצוצות מפני שאין בהן ממש, והרי לא בטלו מלטלטלו; ואסור לתן לתוכו מים, ואפלו מערב שבת מפני שהוא מקרב את כבוי הניצוצות.

יד. אין פולין לאור הנר, ולא קורין לאור הנר, ואפלו גבוה שתי קומות; ואפלו עשרה בתים זה על גב זה, והנר בעליונה לא יקרא ולא יפלה לאורו בתחתונה, שמא ישכח ויטה. ואם היו שנים קורין בענין אחד, מתרין לקרות לפני הנר שכל אחד מהן מזכיר חברו, אם שכח; אבל לא בשני ענינות, שכל אחד מהן טרוד בענינו.

טו. התינוקות קורין לפני רבן לאור הנר, מפני שהרב משמרן; אבל הוא לא יקרא, מפני שאין אימתן עליו. ויש לו לראות בספר לאור הנר, עד שיראה ראש הפרשה שהוא צריך להקרותן; ואחר כך נותן הספר בידן, והם קוראין לפניו.

טז. כלים הדומים זה לזה, ואינן נכרין אלא בעיון הרבה אסור להקריבן לאור הנר, ולהבחין ביניהן: שמא ישכח, ויטה. לפיכך שמש שאינו קבוע אסור לו לבדק כוסות וקערות לאור הנר, מפני שאינו מכירן, בין בנר שלשמן, בין בנר שלנפט שאורו רב; אבל שמש קבוע מתר לו לבדק לאור הנר כוסות וקערות, מפני שאינו צריך עיון הרבה. ואם היה נר שלשמן זית אין מורין לו לבדק, ואף על פי שהוא מתר: גזרה, שמא יסתפק ממנו.

יז. נר שאחורי הדלת אסור לפתח הדלת ולנעל כדרכו, מפני שהוא מכבהו; אלא יזהר בשעה שפותח, ובשעה שנועל. ואסור לפתח את הדלת כנגד המדורה בשבת, כדי שתהא הרוח מנשבת בה, ואף על פי שאין שם, אלא רוח המצויה. ומניחין הנר שלשבת על גבי אילן המחבר לקרקע, ואינו חושש.

יח. כל מדינות ועירות שלישראל, תוקעין בהן שש תקיעות בערב שבת; ובמקום גבוה היו תוקעין, כדי להשמיע כל אנשי המדינה, וכל אנשי המגרש שלה.

יט. תקיעה ראשונה, נמנעו העומדים בשדות מלחרש ומלעדור ומלעשות מלאכה שבשדה; ואין הקרובין רשאים לפנס לעיר, עד שיבואו רחוקים ויפנסו כלם בבת אחת. ועדין החניות פתוחות, והתריסין מנחין. התחיל לתקע שניה נסתלקו התריסין, וננעלו החניות; ועדין החמין והקדרות מנחות על גבי פירה. התחיל לתקע תקיעה שלישית סלק המסלק והטמין המטמין, והדליקו את הנרות. ושוהה כדי לצלות דג, או כדי להדביק פת בתנור; ותוקע ומריע, ותוקע ושובת.

כ. תקיעה ראשונה, תוקע אותה במנחה; והשלישית, קדם לשקיעת החמה. וכן תוקעין במוצאי שבת אחר צאת הכוכבים, להתיר העם למעשיהן.

כא. יום הכפורים שחל להיות בערב שבת, לא היו תוקעין; חל להיות במוצאי שבת, לא תוקעין ולא מבדילין. יום טוב שחל

לְהִיּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, תִּקְעִין וְלֹא מִבְּדִילִין ; חָל לְהִיּוֹת לְאַחַר
הַשַּׁבָּת, מִבְּדִילִין וְלֹא תִקְעִין.